

Geestig, 07

Maandelijks infoblad van de Heilige Geest parochie
Jaargang 9, oktober, november 2018

"Maria in
deze tijd"

Thema-artikel

Maria in woord en beeld

En verder

Iconen, vensters op de eeuwigheid

Allerzielen in Bentelo

The lawyer who became priest

Ook partner van Begraffenisvereniging Hengevelde
en Twenthe Uitvaartverzekering

JOOPweeink
UITVAARTVERZORGING

Tel. 06 222 00 646 | 053 57 252 75 | www.joopweeink.nl

Ieder einde
is ook
een begin.

Vredenhof/Tijhuis Uitvaartverzorging

Pastoriestraat 3, Goor
Bel (0547) 260 400 of
kijk op www.vredenhof.nl

Vredenhof.

In dienst van het leven.

Jan Nijhuis

Uitvaartzorg die u wenst.

**GERRY
LEFERINK & WENNINK**
UITVAARTZORG

Tel: 074 - 250 53 79

www.uitvaarthengelo.nl

Parochieblad van RK Heilige Geest parochie |
Beckum, Bentelo, Delden, Goor, Hengevelde en Sint
Isidorushoeve. Verschijnt in 5.000 huishoudens.

Redactie | Nathalie Mensink, Marianne Koebrugge,
Richard Wermelink, Jan Horck, pastoraal werker
Henk Ogink, pastor Gerard Geurts, José Sluiter
(eindredacteur)

Vaste medewerkers | Cathinka Bloom,
secretariaatsmedewerkers voor de rubriek 'Geest in
en om de Kerken'.

Verschijningsdata

Nummer 8: 30 november
Nummer 1: 25 januari 2019
Nummer 2: 1 maart

Algemene kopij naar
redactiegeestig@heiligegeestparochie.nl

Uiterlijk binnen:

Nummer 8: 9 november
Nummer 1: 4 januari
Nummer 2: 8 februari

Bijdrage | Vrijwillig € 15,- per jaar.
IBAN NL94RAB00109069625 t.n.v.
RK Heilige Geest parochie / Geestig

Vormgeving en opmaak | Twentse Storm
Powered by Webton, Hengelo

Drukwerk | Drukkerij Hengevelde

Correctie | Jan Put

met aandacht voor afscheid

06-10862012

24 uur per dag

voor een
persoonlijke en
stijlvolle uitvaart
ongeacht of
en waar u
verzekerd bent
met respectvolle
begeleiding
naar behoefte

www.tonnykranenberg.nl
Blankenvoortlaan 10 - Goor

Tonny Kranenberg

Rainier Ensink

Aniek ten Zende

drukkerij hengevelde

**"Gespecialiseerd in kerkelijke boekjes voor
doop-, huwelijk-, jubilea- en uitvaartvieringen"**

Voor al uw zakelijk en privé drukwerk!
Van klein tot groot formaat, van kleine
tot grote oplagen in full colour.
Vraag vrijblijvend een offerte aan.

Leo Vreman | M +31 (0)6 55 79 10 85 | T. (0547) 333 492
E info@drukkerijhengevelde.nl

Pieperiet 5 7496 BE Hengevelde | www.drukkerijhengevelde.nl

Uitvaartonderneming Vruwink

Als ook de laatste zorg goed verzorgd moet zijn!
Niets is vanzelfsprekend, alles van a tot z geregeld.

0547-36 43 43 of 06-130 33 288

Goorseweg 34, 7475 BD Markelo

www.vruwink.nl

ongeacht uw uitvaartverzekering

**Wilt u hier adverteren
en dit blad ondersteunen?**

1/4 pagina	: 95 x 136 mm	€ 160,-
1/8 pagina	: 95 x 68 mm	€ 80,-
1/16 pagina	: 95 x 34 mm	€ 40,-

redactiegeestig@heiligegeestparochie.nl

Postadres redactie | Langestraat 78, 7491 AJ
Delden. Tel.nr. redactie: 06-51 97 06 01

Verhuizing/adreswijziging | Graag doorgeven aan
het eigen lokale secretariaat, zij geven het door aan
de redactie.

De redactie heeft de vrijheid ingezonden stukken
te redigeren, in te korten of niet te plaatsen.

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming
van de uitgever worden overgenomen.

**DE VOLGENDE GEESTIG VERSCHIJNT
OP 30 NOVEMBER**

colofon

Jij-bakken

"Ik heb me deze week uitgeschreven uit de kerk," vertelde een vriendin mij, "maar ik vond het niet makkelijk..." Op mijn vraag naar het waarom, vertelde ze dat ze de gemeenschap en de vrijwilligers eigenlijk niet in de steek wilde laten. "Maar", zo zei ze, "ik wil niet worden beschuldigd door een bisschop: dat het mijn schuld is als er kerken dicht gaan." Ook VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff vond dit moeilijk. In zijn open brief van 17 september jl. waarin hij meldt dat hij zich zal uitschrijven uit de RK-kerk beschuldigt hij vervolgens de kardinaal: hij doet het verkeerd en daarom moeten kerken worden gesloten. Is hier niet gewoon sprake van 'jij-bakken'?

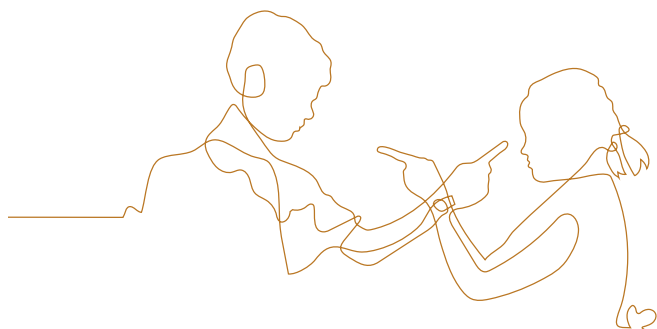
Zowel de bisschoppen als de gelovigen vinden het erg dat er kerken (moeten) worden gesloten en zoeken schuldigen. Dit kan toch niet zomaar gebeuren? God wil dit toch niet?

En toen kwam bij mij de gedachte op dat God dit misschien juist wel wil. Jaagt hij ons op deze manier niet gewoon de kerken

uit? Uit alle prachtige mooie gebouwen. Uit de heilige huisjes die we allemaal voor ons zelf hebben ingericht. Soms zelfs zo, dat er helemaal geen ruimte meer is voor de ander. Zegt hij hier misschien mee: Ga naar buiten. Ga uit de comfort zone. Gewoon de straat op, er zijn voor de ander in het dagelijkse leven? Dienstbaar zijn aan het levensverhaal van de ander.

Deze Geestig heeft als thema 'Maria in deze tijd'. In woorden en beelden een vrouw die dienstbaar is en met vertrouwen in het leven staat. Leest u maar op pagina 4 of op pagina 8 waar het gaat over iconen schilderen. Ook informeren we u in deze Geestig over de uitgaven en inkomsten van de parochie en de uitkomsten van de enquête. Wij als redactie zijn erg blij met alle suggesties en opmerkingen. We proberen hiermee de inhoud van dit blad van onze parochie te verbeteren met respect voor ieders mening. 'Jij-bakken' laten we liever over aan de landelijke media.

José Sluiter

OKTOBER: de M zit in de maand

Oktober, Mariamaand en Missiemaand. Behalve de letter M lijkt er weinig overeenkomst. Toch horen deze twee thema's mooi bij elkaar. Maria voor wie velen van ons, binnen, op de rand of ook buiten de kerk, wel eens een kaarsje hebben opgestoken. Iemand, die in een verdrietige periode talloze kaarsjes had opgestoken, zei me daarbij eens, bijna wanhopig: 'Het helpt ook helemaal niks!'

Toch stak ze maar weer een kaarsje op. 'Want', zei ze, 'dan is het net of Maria mij vanaf haar beeltenis aankijkt en zegt: "Wat wil jij nu, ik kon ook niet het kruis van mijn Zoon afnemen!"'.

'En dan', zei de vrouw, 'steek ik het kaarsje van hoop maar voor mezelf op. Dat er toch iets in mij mag blijven branden van hoop en van dat rotsvaste geloof van Maria, dat het met God goed zal komen, ook al begrijp je er soms niets van.'

Maria, die kon zeggen: 'Laat Uw Wil geschieden!' Maria, die ondanks alles kon zingen: 'Machtigen ontnemt Hij hun troon, maar Hij verheft de geringen. De hongerigen overlaadt hij met zijn gaven en rijken stuurt Hij heen met lege handen.'

En dan zitten we midden in de missiemaand. De missie, waarbij we ons soms

Maria in woord en beeld	4
Iconen; vensters op de eeuwigheid	8
Allerzielen in Bentelo	9
Pastorale Column:	
Rust en vernieuwing	10
Geest in en om de kerken	12
Informatie uit de geloofsgemeenschappen	
Bisschoppen aan het woord	14
The lawyer who became a priest	16
Enquête resultaten Geestig	17
Vieringen oktober en november	20
Overzicht van alle vieringen	
Geloof in beeld: Boerderijviering	22
Tijd voor film	
"Voor de kinderen"	23

En verder

Van de bestuurstafel	6
Vanuit het pastoraal team	7
Voor u gevonden	11
Lucifers	11
Woordpuzzel	15
Parochie info	15
Ingezonden berichten	18
Tijdgeest: Zondag van de eerste communie	24

Coverfoto: Beeld van een Syrische vrouwelijke vluchteling; een hedendaagse Maria.

Wat ging er mis...

Aanvullend op het artikel in de vorige Geestig "Danken voor de oogst", moet vermeld worden dat ook in Bentelo en in St. Isidorushoeve **Oogstdankvieringen** zijn: Op 14 oktober om 9.30 u in Bentelo en op 20 oktober om 18.30 u in St. Isidorushoeve. Ook daar zullen de kerken door de vrijwilligers wederom bijzonder mooi worden versierd. Alleen daarom is deelname aan de viering al de moeite waard.

ook afvragen: 'Wat helpt dat nog?' Die druppeltjes op de gloeiende plaat van de kloof tussen arm en rijk. Al het onrecht en geweld in onze wereld.

Zullen wij het opgeven? Elk mens, die we steunen is een medemens als jij en ik. Een kind Gods! Met Maria: 'God geeft het niet op!'. Laten ook wij de kaars brandend houden.

Pastor Henk Ogink

Maria in woord en beeld

Vermoeid door de lange busreis kwam zij terug uit Lourdes. Haar dochter en schoonzoon hadden haar meer dan goed begeleid en geholpen in het hotel, op de uitgesleten trappen, in de drukke straatjes, in de kerk bij de grot en in de vele winkeltjes. Heerlijk vond ze het om weer thuis te zijn, in haar eigen kamer en in haar eigen stoel aan de grote tafel. Haar rozenkrans lag weer op de vaste plaats, zo voor het grijpen.

In vertrouwen verteld

De buurvrouw, die voor de plantjes had gezorgd, was de eerste die benieuwd was hoe die lange reis naar Maria was verlopen. "Ik heb er mooie uren beleefd," zo vertelde ze, "in de stilte bij de grot. Ik weet niet meer of en wat ik daar gebeden heb, maar in die stilte gaat er dan van alles door je heen." De buurvrouw knikte en wachtte op een vervolg van haar verhaal. "Ja, het ziekbed van mijn man, mijn slapeloze nachten, het verdriet en de pijn hem te moeten missen..... Ook heb ik daar veel gedacht aan mijn kleinkinderen, over hun toekomst. Daar bij de grot heb ik de zorgen en het verdriet van veel mensen gezien en gehoord. Ik zat en zit er niet alleen mee. Die ontdekking werkt genezend." Uit haar tas haalde ze een kaars. "Die heb ik voor je meegebracht als dank voor je zorg en je meeleven met mij." "Ik zet hem thuis bij het mariabeeldje op de kast," zei de buurvrouw, "dank je wel." Zij vervolgde haar verhaal voor de buurvrouw. "Ik heb daar in die winkeltjes zoveel beelden en beeldjes van Maria gezien, en elke keer dacht ik 'zo heeft ze er nooit uitgezien'. Te lief en te weinig getekend door het leven." De buurvrouw knikte en reageerde: "Ik denk bij Maria altijd alleen maar aan een vrouw, een moeder, bij wie je kunt uithuilen, die je aanvoelt, die aan een half woord genoeg heeft. Ik heb helemaal geen beeld van haar. Zij is voor mij boven alle beelden verheven. Ik sta ook altijd met de ogen dicht op zondagmorgen in de Mariakapel."

Tot op vandaag

Via de achterdeur was haar dochter binnengekomen. Het was koffietijd. Flarden van het gesprek tussen de buurvrouw en haar moeder had ze meegekregen. "Sinds de geboorte van onze zoon

zie ik Maria altijd voor me," zo vertelde ze, "als een moeder die haar kind verloren heeft door de hand van een stelletje religieuze fanatici. Zij heeft gezien dat haar kind gemarteld is en de verstikkingsdood gestorven is aan een kruis. In het Midden-Oosten en Azië lopen op het ogenblik veel van die moeders rond. Wat dragen die een verdriet met zich mee. Zo zal Maria er ook wel uitgezien hebben."

Toen haar man met hun zoontje en een volle boodschappentas binnenkwam, schonk ze de koffie in. Het kind kreeg van oma 'harmertje tik' om mee te spelen. Het gesprek over Lourdes en Maria kreeg een vervolg, toen hij hoorde wat zijn vrouw verteld had. "Bij mij op de zaak werkt op het kantoor een jonge vrouw uit Syrië. Vriendelijk en attent, maar ook kordaat. Zij houdt van doorwerken. Als de politie of de brandweer met loeiende sirenes langskomt, kijkt ze altijd verschrikt om zich heen. Ze heeft één keer kort verteld wat er dan door haar heenging. Zoals zij is, loopt en werkt, zo stel ik mij Maria voor. Niet oud. Een jonge moeder, die al vroeg veel heeft mee- en doorgemaakt."

Een toevallige ontmoeting

"In Lourdes heb ik een tijdje zitten praten met een mevrouw bij ons in het hotel," vertelde haar dochter. "Zij was vol van Maria. Zij had thuis een beeld van Maria met een gezicht, dat onbevangen en open de wereld inkeek. In dat gezicht, zo vertelde die mevrouw, zag zij iemand die het leven op haar af liet komen, die luisterde naar een innerlijke stem, die meer vertrouwen putte uit haar geloof dan rekende op de kracht van haar eigen kunnen. Zulke mensen als zij, mannen en vrouwen, hebben we in onze tijd nodig. Maria heeft mij bevrijd van druk en dwang. En dat straalde ze ook uit. Onderweg in de bus naar huis heb ik vaak aan haar gedacht. Een hele kunst om zo in het leven te staan."

De buurvrouw en haar moeder keken haar met verwondering en verbazing aan. "Jij hebt wel iets moois uit Lourdes meegekregen," zei de buurvrouw. "Als ik de kaars die ik van je moeder heb gekregen, aansteek, zal ik toch nog maar weer eens nieuw licht laten schijnen over jouw woorden: vrouw zijn, mens zijn, met vertrouwen in het leven staan."

De buurvrouw, haar dochter, haar schoonschoon en kleinzoon gingen ieder naar hun huis en zij liet de kralen van de rozenkrans door haar vingers glijden.

Gerard Geurts

"Vrouw zijn, mens zijn,
met vertrouwen in het
leven staan"

Uitgaven en inkomsten

Het parochiebestuur wil graag de parochianen nader informeren over de financiële situatie van de parochie. Zeker omdat binnenkort de voorbereidingen voor de actie kerkbalans 2019 weer beginnen. In het kader daarvan willen we ook laten zien wat er met

het geld in 2017 is gebeurd. Dit doen we door in bijgevoegd overzicht, een globaal inzicht te geven in de Uitgaven en Inkomsten van onze Heilige Geest parochie over 2017. Van 2018 zijn de gegevens uiteraard nog niet bekend.

UITGAVEN	BETREFT	WERKELIJK 2017
1 Kosten onroerend goed:	Gewoon onderhoud, energie, verzekeringen, zakelijke lasten etc.	€ 140.900
	Planmatig of groot onderhoud	
2 Financiële lasten:	Debetrente bank etc,	€ 2.700
3 Kosten personeel in loondienst:	Lonen, soc lasten, pensioenen en ov pers kosten voor pastoraalteam, dirigenten, secretarieel pers e.a	€ 257.450
4 Vrijwilligersvergoedingen	Kostenvergoeding aan bijv. kosters, schoonmakers, secretarieel pers., doodgravers etc.	€ 43.100
5 Diensten door derden:	Organisten en dirigenten niet in loondienst, emeriti e.a	€ 44.980
6 Kosten erediensten:	Altaarbenodigdheden, offerkaarsen, misboekjes, kerkradio, bijdragen aan koren/collectanten/misdinaars.	€ 61.100
7 Kosten pastoraal:	Kosten parochiebladen, werkgroepen, parochieavonden cursus- en toerustingskosten team / vrijwilligers.	€ 61.700
8 Kosten Begraafplaatsen	Jaarlijks normale onderhoudsuitgaven en overige kosten	€ 41.980
9 Verplichte en vrijwillige bijdragen:	Bijdrage aan Bisdom, afdracht collectes derden en andere kerkelijke en pastorale doeleinden.	€ 95.530
10 Beheerskosten:	Huishouding pastoor, bestuurs-, administratie-, porti-, telefoon, acc-kosten, abonnementen etc	€ 45.300
		€ 794.740

INKOMSTEN	BETREFT	
11 Aktie kerkbalans		€ 261.200
12 Bijdragen parochianen:	Plaatsengeld, collecten, misintenties, uitvaarten, huwelijken, kerkradio en ov kerkelijke diensten,	€ 177.170
13 Opbrengst bezittingen en beleggingen:	huren, pachten, rente spaarrekeningen, dividenden,	€ 216.000
14 Begraafplaats baten	Graf- en verlenging grafrechten.	€ 145.530
15 Incidentele baten:	Giften/legaten/verkoop rest grond/ ed	€ 3.640
		€ 803.540
Overschot		€ 8.800

TOELICHTING.

Uitgaven.

- Kosten onroerend en groot onderhoud:

Tot een bedrag van ca. € 100.000,- hebben deze kosten betrekking op energiekosten, zakelijke belastingen en verzekeringen. Maar ook een bedrag van € 25.000,- aan dagelijks onderhoud en kleine vervangingen. Daarnaast is afgerond € 15.000,- gestort in voorzieningen waaruit onderhoudsuitgaven die niet jaarlijks maar periodiek verricht moeten worden betaald worden. Denk hierbij aan bijv. schilderwerk, vervanging cv, daken, dakgoten enz.

- Personeelskosten:

Het merendeel (75%) heeft betrekking op de loonkosten van het pastoraal team. Daarnaast de loonkosten van enkele dirigenten, kosters en secretarieel medewerkers centraal en op locaties.

-Vrijwilligersvergoedingen:

Voor zover geen sprake is van een dienstverband, kunnen personen (denk hierbij aan grafdelvers, kosters, dirigenten, secretariaten enz.), een voor de fiscus onbelaste onkostenvergoeding krijgen

- Diensten door derden:

Hiertoe behoren de kosten van dirigenten niet in loondienst en de kostenvergoeding aan emeriti, voor de door hen verzorgde diensten.

- Kosten erediensten:

Het merendeel van de hieronder opgenomen kosten wordt uitgegeven aan altaar benodigdheden/kaarsen/ misboekjes/bijdragen aan koren, collectanten en misdienaars.

- Kosten pastoraal:

Naast de kosten van het parochieblad Geestig zijn hierin begrepen de kosten van benodigdheden/ materialen/aandenken enz. bij Doop/ 1e Communie/ Vormsel / Huwelijk e.a. Ook de kosten van werkgroepen, cursuskosten, bijscholing en de parochieavonden worden hier verantwoord.

- Kosten Begraafplaatsen:

Het betreft hier kosten voor het normaal onderhoud aan onze begraafplaatsen, kosten grafdelven voor zover niet uitgevoerd door vrijwilligers, de zakelijke lasten, energiekosten en verzekeringen.

- Verplichte en vrijwillige bijdrage;

Tijdens de aankondiging van de collecten in de kerk zullen velen zich herinneren: "bestemd voor afdracht aan bisdom en voor eigen parochie". De verplichte afdracht aan het Bisdom (9% van de inkomsten) is circa tachtig procent van deze post. Het overige betreft de afdrachten/

doorbetalingen van de (vrijwillig) ontvangen giften bij afzonderlijk gehouden (deur) collecten. De grootste afdracht hier is de vasten- en adventsactie.

- Beheerskosten;

Ruim de helft van deze kosten heeft betrekking op: de aanschaf, het ge- en verbruik van kantoorartikelen, briefpapier, kopieer- en computerapparatuur, porti, telefoonkosten en abonnementen. Daarnaast de accountantskosten, kosten van representatie en bestuurskosten. Ook de kosten van de huishouding van de priesters zijn hier opgenomen.

Inkomsten.

- Actie kerkbalans:

Dit is de opbrengst van de aan het begin van het jaar 2017 gehouden actie kerkbalans van de gehele parochie.

- Bijdrage parochianen :

Aan opbrengst plaatsengeld, collecten en misintenties tijdens diensten is een bedrag van bijna € 98.000,- ontvangen. Voor vergoedingen van kerkelijke diensten zoals doop/huwelijk /uitvaart ca. € 44.000,- Daarnaast zijn hier opgenomen de opbrengsten offerkaarsen, bijdrage kerkradio en de ontvangen collecte gelden voor derden. De opbrengst bij uitvaarten zal steeds verder afnemen.

- Opbrengst uit bezittingen en beleggingen:

Uit de verhuur/erfpacht van gronden en gebouwen (voorm. dienstwoningen en pas-

torieën) wordt ca € 160.000,- ontvangen. De totale opbrengst van de belegde over-tollige middelen is begroot op € 55.000,-

- Begraafplaats baten:

De hieronder begrepen opbrengsten hebben betrekking op de ontvangen grafrechten en de vergoeding voor het grafdelven bij overlijden. Tevens wordt hier de vergoeding voor verlenging van grafrechten verantwoord.

Begroting 2018

Wat de begroting 2018 betreft is men uitgekomen op een mogelijk klein tekort. Wat de verdere toekomst betreft kan gesteld worden dat de onderhoudskosten van de verschillende gebouwen niet gedekt kunnen worden uit de exploitatie. Volgens een door het bureau Monumentenwacht opgesteld onderhoudsplan blijkt dat de komende jaren, jaarlijks hiervoor meer dan € 100.000,- moet worden uitgegeven/ge-reserveerd. Dit is een groot punt van zorg. Willen we het voortbestaan van de parochie met alle afzonderlijke locaties qua exploitatie financieel waarborgen, dan is de (gemiddelde) bijdrage Actie Kerkbalans becijferd op € 100,- per gezin dat de laatste jaren nog deelneemt aan de actie kerkbalans.

Bestuur Heilig Geestparochie

Vanuit het pastoraal team

Een zeer zonnige, warme en droge zomer hebben we beleefd. Fijn voor vakantieviervers, maar moeilijk voor boeren en tuinders. Nu in september komt het parochieleven weer op gang. In het pastoraal team hebben we de afgelopen weken gewerkt aan een nieuw beleidsplan, een vervolg op "Als ranken verbonden" (2013-2018). Dat beleidsplan is geëvalueerd, de huidige situatie bekeken. Wat verwachten we de komende jaren, welke keuzes maken we en hoe maken we dit concreet in werkplannen? In het nieuwe beleidsplan "Eén lichaam zijn", hebben we onze visie, missie

en beleidskeuzes uiteengezet. We hebben het besproken met de Besturencommissie en we gaan aan het werk met hun vragen en opmerkingen.

Nieuwe benoeming pastor Nowara

Tegelijkertijd kwam pastor Nowara met het nieuws, dat hij per 1 november een nieuwe benoeming aanvaardt in de parochie H. Drieëenheid. Het aartsbisdom liet ons weten, dat er geen priester beschikbaar is voor onze drie parochies. Vanaf 1 november is pastoor Oortman de enige priester. Dit heeft ingrijpende gevolgen

voor het rooster van weekendvieringen en vieringen door de week. Hoe dit precies vorm zal krijgen is nu onderwerp van overleg. Zeker is dat het rooster zoals het nu is, niet in stand kan blijven.

In de nabije toekomst zult u nader worden geïnformeerd over een nieuw weekendrooster dat met ingang van 1 januari 2019 zal gelden. Het rooster van de doorweekse vieringen zal met ingang van 15 oktober 2018 gewijzigd worden.

Pastoraal werker Annet Zoet

ICONEN: vensters op de eeuwigheid

Gelijkenis

Het woord “eikon”, icoon, komt uit het Grieks en betekent afbeelding, gelijkenis, maar geen gelijkheid. Het is een geschilderd paneel op hout en sinds de 6de eeuw gemaakt binnen de context van de oosters-orthodoxe kerk. Het zijn heilige afbeeldingen zoals deze te vinden zijn in kerken van het oosten, vereerd in het Byzantijnse rijk. Meestal zijn het schilderijen van Christus, van Maria, profeten en episoden.

Heidense kunst

De eerste christenen hadden een afkeer van deze in hun ogen “heidense kunst”. Men wees beeldende voorstellingen van hun spirituele geloofsgoed fundamenteel af. Na de tijd van christenvervolgning volgden vreedzame perioden en ontstond de christelijke kunst. Geleidelijk vonden iconen van Christus en Maria ingang in zowel kerken als woningen, ondanks de bezwaren van geleerde theologen. In de jaren tussen 726 en 843 moesten in Byzantium iconen en cultusbeelden vernietigd worden, maar het schilderen ging door.

Voor het schrijven van dit artikel ben ik op bezoek geweest bij Marian van Delft “het Ateljeetje” uit Noordijk, een bevlogen en enthousiaste vakvrouw op het gebied van onder andere iconen en haar schilderkunst.

Natuurlijke materialen

De eerste iconen dateren uit de 5de en 6de eeuw en werden op gespecialiseerde scholen en werkplaatsen vervaardigd van pigment vermengd met heet gebrande was. Nu gebruikt men eigeel, water, azijn en pigment poeder, dus natuurlijke materialen. De dragers kunnen hout, steen, mozaïek, metaal of textiel zijn. Als eerste wordt een paneel bekleed met linnen, hierop wordt in meerdere lagen een mengsel van organische lijm en krijt, opgelost in water, aangebracht. Daarna wordt er met pigment of houtskool een schets op aangebracht. Dan pas kan het schilderen beginnen.

Teken van bovennatuurlijke realiteit

Iconen worden ook wel “vensters op de eeuwigheid” genoemd. Maar voor liturgisch gebruik in de kerk wordt een icoon pas toegelaten nadat ze gewijd is. Deze wijdingen vinden regelmatig plaats. Het is een zichtbaar teken van bovennatuurlijke realiteit, een venster op de hemel. Iconen kijken ons aan, zegt men immers. In de eeuwenoude traditie van iconen schilde-

ringen is de binding van iconen aan een tekst behouden, maar de middeleeuwse taal is overgegaan naar de moderne tijd. De afbeelding is niet altijd meer beschreven vanuit het standpunt van de icoon, maar ook “van buitenaf”. De niet-orthodoxe bewonderaar is zeker niet altijd ook een aanbidder. Wel spreekt voor zich dat dit respectvol gebeurt voor de heiligenafbeeldingen.

Waarom schilderen veel mensen iconen?

De antwoorden hierop zijn heel divers. Vaak begint het uit belangstelling voor spiritualiteit. Het schilderen is een intensief proces waar je jezelf voor open moet stellen. Een proces vol symboliek. Het werken met licht en donker, met kleurgebruik, maar het is ook een geestelijk proces. Soms is het de innerlijke behoefte om iconen te leren schilderen. Tijdens het proces dat je doormaakt zijn er momenten dat je contact krijgt met de figuur dat je schildert. En dat doet iets met je.

Met dank aan Marian van Delft.

Marianne Koebrugge

Foto's: Marian van Delft

Allerzielen in Bentelo

Allerzielen. De traditie stamt, voor zover bekend uit de abdij Cluny (klooster uit het Frankische Rijk) waar abt Odilo in 998 bepaalde dat alle met Cluny verbonden kloosters op de dag na Allerheiligen de gestorvenen op bijzondere liturgische wijze moesten herdenken. In de 14de eeuw werd deze herdenkingsdag algemeen in de Rooms-katholieke Kerk. Ook in Bentelo gedenkt men jaarlijks de gestorvenen van het afgelopen jaar. In gesprek met Trees Broekkamp en Henk Kamp uit Bentelo.

Herinneren

Trees vertelt over deze jaarlijkse viering op 2 november: "Het doel is om mensen in herinnering te brengen die deel hebben uitgemaakt van de gemeenschap in Bentelo en het afgelopen jaar overleden zijn. Hiervoor nodigen we de nabestaanden uit. De viering is er voor iedereen die een naaste verloren heeft in Bentelo of ze nu wel of niet een uitvaart of avondwake in de kerk hebben gehad."

Naam en foto

Volgens Trees is het altijd een mooie maar wat beladen viering. Het heeft een heel persoonlijk karakter: met de naam en de foto van de overledene op het grote scherm in de kerk is de persoon als het ware weer even aanwezig. Trees: "We steken voor iedere overledene een kaars aan en die krijgt de familie aan het eind van de viering samen met een roos mee naar huis. We nodigen de nabestaanden er speciaal voor uit en 99% komt ook daadwerkelijk naar de Allerzielenviering. Afhankelijk van het aantal overledenen in het afgelopen jaar zijn de kerkbanken meer of minder gevuld."

Volle bak

Dit is heel anders bij de avondwaken, dan is het in de O.L. Vrouwekerk in Bentelo bijna altijd "volle bak." De mensen zijn dat zo gewend. Ook veel jongeren en vaak ook alle klasgenoten van kleinkinderen komen dan om afscheid te nemen. Een mooi gebruik dat tekenend is voor de hechte gemeenschap in Bentelo. Soms met zovelen dat er zelfs een scherm wordt geplaatst in een zaal in café Spoolder om te zorgen dat iedereen de viering bij kan wonen.

Houvast bieden

Trees en Henk zijn beiden lid van de avondwake- en uitvaartwerkgroep. Deze

bestaat uit 8 à 10 personen. Trees is daarnaast ook lid van de werkgroep Verliezen verwerken. Ze legt uit waarom ze zich bij deze groepen heeft aangesloten: "Kijk, de dood hoort bij het leven en in die paar dagen rondom het overlijden van een persoon kun je heel veel betekenen voor de mensen die achterblijven." Henk vult aan: "Het is heel mooi dat je de nabestaanden in zo'n periode echt houvast kunt bieden."

Afscheid nemen

Trees wil de viering zo goed mogelijk doen voor de mensen op de eerste rij. "Dat is mijn doelstelling. En op een goede manier afscheid nemen is heel belangrijk voor het verdere verloop van het rouwproces. Ik vind het mooi dat ik daar een bijdrage aan mag leveren. Ook houd je aan dit werk hele mooie contacten over." Henk vindt ook het afscheid nemen heel belangrijk, niet alleen voor de familie en de directe omgeving, maar ook voor anderen: "Iemand kan toch niet zomaar weg zijn uit onze gemeenschap?"

Rituelen en persoonlijke invulling

De uitvaarten en avondwaken krijgen langzaam een andere vorm in Bentelo. Het wordt steeds persoonlijker met minder gewoontes en rituelen vanuit de kerkelijke traditie. Steeds meer worden vieringen bijvoorbeeld ingevuld met eigen en andersoortige muziek. In gesprekken bij de voorbereiding merkt Trees dat ze vaker moet vragen om rekening te houden met de kerkelijke rituelen. Bijvoorbeeld: als je kiest voor de kerk als plek voor de uitvaart kan het bidden van een "Onze Vader" niet worden overgeslagen. Henk heeft daar minder moeite mee en ziet het kerkgebouw meer als een gemeenschapsruimte.

De toekomst

Trees en Henk kijken realistisch naar de toekomst. Henk: "Zolang het kerkgebouw in Bentelo nog beschikbaar is voor uitvaarten en avondwaken zal de Bentelose gemeenschap hun overledenen ook jaarlijks blijven gedenken in een Allerzielenviering. Maar het is natuurlijk de vraag hoelang dit nog mogelijk zal zijn."

José Sluiter

RUST & VERNIEUWING

Herfst is een tijd om van te genieten. Genieten van alles wat moeder aarde ons geeft. Haar vruchten en zaden zijn eten voor dieren en mensen.

Verzamelen

Eekhoorns gaan op pad om een voorraadjie eten aan te leggen. Ze begraven eikels en noten als proviand voor de winter. Ook mensen verzamelen vruchten en noten. In de vroege herfst zijn de appels rijp. Later geven walnotenbomen hun vruchten en ook de kastanjes. De vruchten van de herfst danken we aan een jaar lang, werken met de aarde.

Danken

In vieringen danken we God voor alles wat Zijn schepping voortbrengt, zoals Franciscus bezingt in zijn Zonnelied: moeder aarde die ons haar vruchten geeft. De verbondenheid met de vruchtdragende aarde klinkt ook als we eucharistie vieren: brood en de druiven van de wijn zijn de vruchten van de aarde, werk van mensenhanden. We zijn afhankelijk van de natuur en wat Gods schepping ons geeft.

Rust

De eetbare vruchten zijn ook het zaad van de nieuwe planten en komen het jaar erop als jonge boompjes uit. Het land wordt winterklaar gemaakt en ingezaaid met de zaden voor komend jaar. Ze dragen de belofte van nieuw leven in zich. Het oude leven toont in de herfst haar vergankelijkheid. De bladeren zijn mooi van kleur, maar vallen daarna van de boom. De zaden vallen in de aarde. Het seizoen is ten einde. De aarde komt tot rust.

Herdenken

We vieren Allerzielen. We herdenken hen die van ons heengingen. We gaan naar de graven, maken ze schoon en branden er kaarsjes. We denken aan alle mooie dingen die we meemaakten met hen. Hun leven is ten einde. Toch gaat ook hun leven door. Ze zijn niet fysiek bij ons, maar ze leven door bij God en in onze herinnering. We willen verder leven met hen als schat in ons hart. We moeten in ons hoofd tot rust komen, voor we verder kunnen.

Van oud naar nieuw

Zoals de aarde zich opmaakt voor een nieuw seizoen na herfst en winter, zo maken wij ons op voor een nieuw leven. En dit jaar ervaar ik dat persoonlijk heel sterk. Ik mag mijn energie straks gaan besteden aan nieuwe dingen en mogelijkheden in een nieuwe benoeming die de kardinaal mij heeft gegeven. We gaan van oud naar nieuw. In de natuur, in ons eigen leven en in de kerk. De herfst sluit ook het kerkelijk jaar af. Het eind van de herfst valt samen met de adventstijd. Het nieuwe komt eraan!

Loslaten

God geeft ruimte voor rust en vernieuwing. De herfst in de natuur maakt ons alert dat loslaten, rusten en energie opdoen voor ons nodig is. Waar het oude afsterft, geeft het bovendien vruchten voor nieuw leven. De gang van de seizoenen gaat voort. God laat ons zien: er is een nieuw begin, steeds weer.

Dankbaar voor alles wat we mochten delen in de afgelopen zeven jaren, blijven we in gebed verbonden, terwijl ik een nieuwe start in de Drie-Eenheidparochie zal maken in de omgeving IJsselstein/Nieuwegein.

In Christo, pastor Zygfryd Nowara

Voor u gevonden

Door Richard Wermelink

Zondag aan de rivier

Jan Hulshof (Lieveelde, 1941) is pater Marist en kan terugkijken op een indrukwekkende loopbaan. Hij heeft leiding gegeven

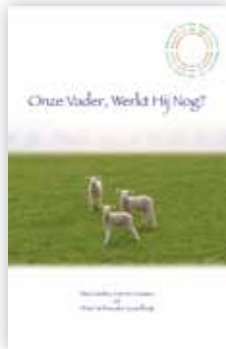

aan de Maristen, was studiesecretaris van de Bisschoppenconferentie en heeft ook in Rome gewerkt en geleefd. De afgelopen jaren woonde Jan in Deventer en preekte hij o.a. in de Broederenkerk en in Joppe. Op veler verzoek zijn de

inspirerende preken van Jan Hulshof gebundeld. De IJssel is voor hem altijd een inspiratiebron geweest en daarom heet het boek "Zondag aan de rivier". De subtitel luidt: stilstaan bij evangelieteksten. Uitgeverij Adveniat, prijs 19,95.

Onze Vader, werkt hij nog?

Het moet gezegd worden, de titel van het boek is enigszins provocerend, maar de inhoud is alleszins de moeite waard. De schrijvers van dit kleine boekje zoeken de betekenis van de woorden van het gebed dat we het vaakst bidden, het Onze Vader. We worden uitgenodigd om door te dringen in de betekenis van de woorden van het Onze Vader. In een van de recensies stond: "Dit kleine boekje geeft een ondog-

matische, moderne en bruikbare interpretatie van het Onze Vader als gebed, voor mensen die dit in een nieuw licht willen zien." Uitgeverij Valkhof Pers, prijs 12,95

Toekomst zien in de kerk

Wat kun je doen om mensen die lang niet in de kerk zijn geweest uit te nodigen? Hoe kun je als lokale kerk gastvrij en uitnodigend zijn? Het zijn belangrijke vragen die Leo Fijen bezig houden. In een briefwisseling met de bekende Duitse Benedictijn Anselm Grün, worden deze belangrijke vragen behandeld. Het gaat o.a. over gastvrijheid voor vluchtelingen, over rituelen bij het laatste afscheid, over bidden met de mensen uit de omgeving, over de plek van jongeren. Het is een positief boek over de rol die de kerk in elke gemeenschap kan vervullen. Uitgeverij Adveniat, prijs 19,95

Spiegelbeeld

Deze week logeerde mijn kleinzoon van drie bij ons. Het was heel gezellig en we genoten er allemaal van. En toen gebeurde het. Ineens stond daar een boze kleinzoon stampvoetend en schreeuwend. Klein zijn kan heel frustrerend zijn. Zeker als je iemand nodig hebt om een speeltje van een hoge plank te pakken en die luistert dan niet naar je, dan wordt frustratie uitgedrukt in stampende voeten en een luide stem. Ik herkende het meteen. Zo stond ik ook te stampen toen ik klein was vaak om helemaal niets. En ik ontdekte dat ik net zo reageerde als mijn opa destijds. Ik stampte ook met mijn voet en keek ook boos. Ik spiegelde mijn kleinzoon. En het hielp hem net zo als het mij hielp toen mijn opa dat bij mij deed. Hij schoot in de lach en alle boosheid verdween als sneeuw voor de zon. Ik strekte mijn armen naar hem uit... "kom maar", en samen voelden we ons heerlijk en geborgen met elkaar.

Je spiegelen aan een ander kan je doen beseffen wat je zelf aan het doen bent. En je kunt daarom je houding veranderen. Dat is een goed ding. Daarom wil ik met u een gedachte delen die bij mij op kwam toen er in de krant een artikel stond over het sluiten van verschillende kerken. Ik dacht bij mezelf nu gaan ze in de kranten op zoek naar ontevreden mensen en naar mensen die hun kerkgebouw belangrijker vinden dan die van een ander. En naar mensen die boos zijn op de bisschop. Maar ik hoop dat wij aan de wereld kunnen laten zien dat wij niet de wereld maar Onze-Lieve-Heer willen volgen. Want Hij laat ons een andere weg zien. De weg van de liefde, de koninklijke weg. Die weg laat zien dat wij elkaar, waar wij ook samen komen in zijn naam, met open armen welkom heten. Ik hoop en bid dat wij de moed en de kracht zullen hebben te laten zien wat de liefde van Onze-Lieve-Heer teweeg kan brengen.

Cathinka

Lucifers

Geest in en om de kerken

Beckum

R.K. Geloofsgemeenschap
H. Blasius

Haaksbergerstraat 187

7554 PA Beckum

T: 074-3676209

E: beckum@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL83RABO0104701137

Openingstijden secretariaat

Dinsdagmorgen van 08.30 - 12.30 uur
(Diny Annink)

Vrijdagmorgen van 08.30 - 11.00 uur
(Diny Annink)

Mariakapel | De Mariakapel is geopend op zondag, dinsdag en donderdag tot 17.00 uur.

Bezoek pastor | Parochianen die behoefte hebben aan een bezoek van de pastor kunnen dit doorgeven aan het secretariaat 074-3676209.

Ziekencommunie | Parochianen die thuis de H. Communie wensen te ontvangen kunnen dit doorgeven aan het secretariaat. Mevrouw T. ter Avest zal iedere eerste vrijdag van de maand bij u aan huis komen om de H. Communie te brengen. Tevens kunt u ook de H. Communie voor uw familielid of burens mee naar huis nemen tijdens de viering. Communiedoozen zijn af te halen bij het secretariaat.

Onder ons | Berichten die vermeld dienen te worden in Onder Ons, moeten op donderdag voor 13.00 uur binnen zijn bij het secretariaat. Parochianen die Onder Ons via de mail wensen te ontvangen kunnen contact opnemen met het secretariaat; 074-3676209 of mailen met beckum@heiligegeestparochie.nl

Dinsdagmorgenviering | Elke eerste dinsdag van de maand, staat na de viering de koffie klaar voor alle aanwezigen. De dinsdagmorgenviering wordt in de sacristie gehouden.

Hubertusviering zondag 4 november | De eerste viering door Enschedese Jagersvereniging gehouden was in 2000. De eerste jaren sober maar allengs de jaren groeiden is het een evenement geworden waar menig jager naar uitkijkt en bijwoont.

Het kan worden gezegd dat de opkomst door deze jaren heen enorm gegroeid is en dat de viering in een bijna volle kerk biedt. Net als de afgelopen jaren zal ook dit jaar aalmoezenier Anne Kramer de kerkdienst in het Twentse dialect opdragen in de Heilige Blasiuskerk, die voor deze dag feestelijk is versierd. Aanvang van de kerkdienst is 10.30 uur en gratis toegankelijk. Tijdens de kerkdienst geeft de jachthoorgroep Les Trompes de Quatre Vents acte de présence. De organist en het dames- en herenkoor zullen tevens de mis begeleiden. Na de mis is er gelegenheid om uw jachthond door Anne Kramer te laten zegenen en gezegd kan worden dat de ervaring heeft geleerd dat velen hiervan dankbaar gebruik maken. De Twentse Jachthoornblazers zullen u na de kerkdienst bij uw binnenkomst bij Het Wapen van Beckum begroeten. Eenieder is van harte uitgenodigd om de kerkdienst bij te wonen. Aansluitend aan de kerkdienst bent u van harte welkom om bij Het Wapen van Beckum het nodige in de vorm van een kopje koffie of ander drankje tijdens een gezellig samenzijn te genieten. Ongetwijfeld zal dan veel jagerslatijn ook dit jaar over de tafel gaan!

Bentelo

O.L. Vrouwe van
Altijddurende Bijstand

O.L. Vrouwestraat 3

7497 MA Bentelo

T: 0547-292221

E: bentelo@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL34RABO0157108112

Giro: 88.73.19

Openingstijden secretariaat

Maandag van 11.00 tot 13.00 uur

Secretariaat | Elke maandag van 11.00 tot 13.00 uur kunt u terecht voor misintenties en andere kerkelijke zaken. Tel. 0547-292221. Vrijdags na de viering kunt u terecht bij de koster.

Vrijdagmorgenviering | Op vrijdagmorgen is er om 9.00 uur een viering. Na de viering, op de eerste vrijdag van de maand, drinken wij na afloop gezamenlijk met de voorganger koffie in de pastorie.

Bezoek pastor | Parochianen die behoefte hebben aan een bezoek van een van de pastores kunnen dit doorgeven aan het secretariaat.

Mariakapel | De Mariakapel is alle dagen geopend van 9.00 tot 19.00 uur, zodat de parochianen en de toeristen in alle rust een bezoek kunnen brengen en hun intenties in een boek kunnen schrijven. Deze worden vrijdagmorgen in de viering in de voorbeden genoemd.

Oogstdankviering | Op zondag 14 oktober is er om 9.30 uur een oogstdankviering, samen met een viering van de Zonnebloem. Dames- en herenkoor, Kinderkoor en Believe verzorgen samen de zang.

Delden

H. Blasius

Langestraat 78

7491 AJ Delden

074-3761201

E: delden@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL24RABO0313302057

Openingstijden secretariaat

Dinsdag, woensdag en vrijdag
van 9.00 tot 12.00 uur.

Secretariaat | Het secretariaat is op dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 9.00 tot 12.00 uur. Op maandagmiddag van 14.00 tot 15.00 u. zijn de heren W. ten Dam en M. Worke op het secretariaat aanwezig voor inlichtingen over grafrechten en verdere vragen die betrekking hebben op het r.k. kerkhof.

Bezoek pastor | Parochianen die behoefte hebben aan een bezoek van de pastor kunnen dit doorgeven aan het secretariaat.

148ste Twentse processie naar Kevelaer

| Op 1 september 2018 zijn pelgrims uit Saasveld, Borne, Hengelo, Goor, Hertme, Deurningen en Delden met drie bussen naar Kevelaer afgereisd. In de Pax Cristi Freilichtkirche werd de openingsviering gehouden. In deze viering kreeg een jubilaris een speldje opgespeld door Mgr. Hoogenboom vanwege zijn vijftienvingste deelname aan de processie in Kevelaer. Na deze viering was er een hoogmis in de Mariabasiliek. Tijdens deze eucharistieviering brachten bruidjes hulde aan Maria. 's Middags kon men deelnemen aan de kruisweg.

De dag werd afgesloten met een lof. Na het lof keerde men met de bus weer huiswaarts. Het was een indrukwekkende en prachtige dag.

Revue 900 jaar H. Blasius Delden |

Negenhonderd jaar geschiedenis in vogelvucht door toneelvereniging de Kwekwe-schudders, met medewerking van Amicitia, het dames- en herenkoor van de geloofsge-meenschap, Cantu, leerlingen van de basis-scholen en pastoor Oortman. Achter de schermen is er ruim een jaar gewerkt aan het schrijven en voorbereiden van deze revue. Er wordt veel gebruik gemaakt van moderne technieken en beeldmateriaal. Het wordt twee uur lang genieten, u zult zich geen moment vervelen. Er zijn twee voor-stellingen in de Nieuwe Blasiuskerk op za-terdag 24 november. De middagvoorstelling begint om 14.30 uur en de avondvoorstelling begint om 19.00 uur. Er wordt geen entree gevraagd, maar een vrije gift aan het einde van de voorstelling wordt erg op prijs ge-steld.

Goor

H.H. Petrus en Paulus

Hengevelderstraat 24

7471 CH GOOR

T: 0547-260114

I : www.heiligegeestparochie.nl/goor

E: goor@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL25ABNA0593726634

Openingstijden secretariaat

Woensdag van 8.30 uur tot 11.00 uur.

Beheerders Parochieel centrum | Marian en Henny te Wierik. Voor het reserveren van een ruimte eerst contact opnemen met Marian te Wierik. Tel: (0547) 273996 of mjatewierik@gmail.com

Locatieraad | Secretaris: W. Stokhof, Helmersstraat 5, 7471 XS, Goor, 27 20 97,

Administrateur: W. van Sermondt, Kloosterlaan 24, 7471 BC, Goor, 27 31 82, vansermondt@gmail.com

Liturgie: Mw. A. Schreijer-Oude Wesselink, Dieckertsweg 1a, 7495 SL, Ambt Delden, 27 34 80, jbhm.schreijer@hetnet.nl

Beheer: J. Onland, Gondalaan 75, 7471 LC, Goor, 06 12162018, jaonland@hotmail.com

Pastoraatgroep: Voorzitter: B. Brunnekreeft-Polman, b.polman@heeckeren.nl, 0547-271543

Kerktelefoon: secretariaat of 0547-272097

Begraafplaats: G. Huisstede | 06-16541464.

Misintenties | De vergoeding voor misintenties, gebedsintenties zijn € 9,-. Voor een jaargedachtenis € 12,-

Vieringen | Iedere zaterdag om 18.30 uur en woensdag om 09.00 uur (tenzij anders vermeld in Geestig of via een mededeling). Op iedere eerste woensdag en iedere laatste zaterdag van de maand na de viering gezamenlijk koffiedrinken in de parochiezaal.

Viering in Herfstzon | 9 november

Viering in De Stoevelaar | 21 december

Bezoek Pastor

Parochianen die behoefte hebben aan een bezoek van de pastor kunnen dit doorgeven aan het centraal secretariaat 074-3492212

Pastorale nood nummer: 06 23 25 44 88

niet voor uitvaarten

Dooptvierung

In onze geloofsgemeenschap wordt eenmaal per twee maanden gedoopt. Voor data zie dooprooster op pagina 15. Voor opgave en vragen kunt u terecht bij het centrale secretariaat van onze parochie. tel: 260 878 of contact@heiligegeestparochie.nl.

Overleden

- 26 augustus, Anne Marie Eijkelkamp-Walhof, 83 jaar

BINGO MIDDAG | Op 7 november a.s. organiseert de bezoekgroep "Verliezen Verwerken" een bingo-middag in de parochiezaal. Aanvang: 14.30 uur. U bent van harte welkom. Zegt het voort. Bedankt, en hartelijke groet, **Herman**

Hengevelde

H.H. Petrus en Paulus

Goorsestraat 19

7496 AB Hengevelde

T: 0547 - 333 210

E: hengevelde@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL35RAB00157107221

Openingstijden secretariaat

Woensdag van 9.00 tot 12.00 uur.

Secretariaat | Iedere woensdagmorgen van 9.00 uur tot 12.00 uur kunt u terecht op de pastorie voor het opgeven van misintenties, het melden van een overlijden en voor verder vragen en boodschappen.

Misintenties | De vergoeding voor misintenties/gebeds-intenties: € 9,-. Jaargedachtenis: € 12,-. Beiden t.n.v. kerkbestuur Hengevelde.

Openstelling Maria Kapel | De Mariakapel is dagelijks geopend van 8 uur tot 18 uur.

Koor Cantu | Op zaterdag 13 oktober viert het Koor Cantu haar 50 jarig bestaan. Na de viering is er gelegenheid het koor te feliciteren en wordt u een kop koffie aangeboden. Iedereen is van harte welkom.

Dopen | Op 21 oktober is er een doopviering waaronder 3 kinderen worden gedoopt.

Allerzielen | Op vrijdag 2 november 19.00 uur herdenken wij alle overledenen.

In het bijzonder de overledenen van het afgelopen jaar. Na de viering gaan we samen naar het kerkhof en worden de graven geze-gend. Ook is er gelegenheid een kaarsje op het graf van een dierbare te plaatsen,

Ceciliafeest | Op zaterdag 17 november viert het koor het Ceciliafeest. Tijdens deze viering worden 4 jubilarissen gehuldigd.

Vormen | Op zaterdag 3 november worden in de viering de vormelingen voorgesteld. De Vormselviering is op zondag 18 november in Delden.

Isidorushoeve

H. Isidorus

Goorsestraat 126

7482 CL St. Isidorushoeve

T: 074-3575210

E: isidorushoeve@heiligegeestparochie.nl

IBAN: NL45ABNA0495351202

Openingsstijden secretariaat

Dinsdag van 9.00 tot 11.00 uur

Secretariaat H. Isidorus

Elke dinsdagmorgen van 9.00 uur tot 11.00 uur kunt u op de pastorie terecht voor het opgeven van misintenties, het aanmelden van jubilea en voor vragen omtrent overige zaken.

Misintenties/jaargedachtenis | De vergoeding voor een misintentie is € 9,- en voor een jaargedachtenis € 12,-

Vieringen | Iedere dinsdag om 09.00 uur is er een viering in onze kerk. Elke eerste dinsdag van de maand na deze viering is er gezamenlijk koffiedrinken in de pastorie.

Aanmelden Doop, Huwelijk | U kunt zich hiervoor aanmelden bij het secretariaat pastoraal team: contact@pastoraalteam.nl of telefonisch 074-3492212 van maandag tot en met donderdag van 8.30 uur tot 15.30 uur.

Openstelling Mariakapel | De Mariakapel in onze kerk is wekelijks geopend op dinsdag, donderdag, zaterdag en zondag van 9.00 uur tot 17.00 uur.

Gezinsviering | Op zaterdagavond 13 oktober zal er een speciale gezinsviering zijn. Tijdens deze viering zal er ook aandacht zijn voor Wereldmis-siedag voor de kinderen. De aanvang van de viering is 18.30 uur en het kinderkoor verzorgt de zang.

Oogstdankviering | De viering van zaterdagavond 20 oktober zal in het teken staan van dankbaarheid voor de oogst van het afgelopen jaar. De kerk zal ter gelegenheid hiervan worden versierd met allerlei producten, die de oogst heeft voortgebracht. De aanvang van de viering is 18.30 uur en het dames- herenkoor zal de zang verzorgen.

Allerzielen | Op vrijdagavond 2 november is er een Allerzielenviering. Tijdens deze viering zullen alle overledenen in onze geloofsgemeenschap van het afgelopen jaar worden herdacht. De aanvang is 19.30 uur en het dames- en herenkoor zal de zang verzorgen.

Bisschoppen aan het woord...

Over interview van kardinaal Eijk in Gelderlander

18-9-2018

In diverse media wordt gesteld dat kardinaal Eijk in het interview met 'De Gelderlander' van zaterdag 16 september jl. VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff "kleinzielig" heeft genoemd. Dit is echter niet juist. Hij heeft de term op twee momenten in het interview gebruikt om een bepaalde houding te duiden: "Gun een ander zijn uitingen, ga iemand niet dwingen zijn geloof alleen te beleven achter de voordeur. Dat vind ik gewoon kleinzielig." En even verder in het interview zegt kardinaal Eijk: "Religie achter de voordeur? Wat een kleinzieligheid! Ik gebruik dat woord met opzet. Je moet de grootsheid hebben om religie te accepteren."

Bron: www.aartsbisdom.nl/verklaring-naar-aanleiding-van-berichtgeving-over-interview/

Open brief Mgr. De Korte

19-9-2018

Beste heer Dijkhoff,
Recent zond ik als een van de Brabantse bisschoppen aan de katholieken een brief met de oproep om trouw te blijven, juist nu de Kerk het moeilijk heeft. Helaas heb ik u niet kunnen overtuigen. Door u als kwetsend ervaren opmerkingen van kardinaal Eijk aan uw adres, vormden het laatste zetje om de Kerk vaarwel te zeggen. Ik vind de hele situatie uitermate pijnlijk. Anders dan de kardinaal u typeert, ziet u zichzelf niet als een hyperindividualist maar als een mens die leeft met en voor anderen. U houdt kardinaal Eijk maar ook mij als bisschop een spiegel voor waarin wij eerlijk moeten willen kijken. Uw stevige woorden dwingen ons tot zelfreflectie. Hebben wij als kerkleiders goede, liefheb-bende en sociale mensen werkelijk weggejaagd?

Bron: De hele brief staat op www.bisdomdenbosch.nl/nieuws

In Memoriam Jan Ros

Opnieuw worden we als leden van het Hoevekoor geconfronteerd met het overlijden van een hun dierbaar koorlid. Als koor van de locatie Sint Isidorus verliezen we dit jaar al drie van onze leden: Theo Ros, Harrie ten Vregelaar en nu Jan Ros. En daarbij verliest de familie Ros twee broers binnen een jaar. Hoe triest kan het zijn. We zagen wel dat Jan zijn gezondheid de laatste jaren afnam. Maar het blijft voor een ieder die hem gekend heeft moeilijk om te zien hoe iemand aftakelt in het besef dat je er weinig tegen kunt doen.

Jan was een geweldige tenor en vooral een gelovig mens, anders hou je het niet zolang vol als lid van een kerkkoor. Jan was ruim 60 jaar actief lid van het Hoevekoor. De leden van het Hoevekoor zijn hem voor zijn zang en vooral zijn aanwezigheid als mens heel veel dank verschuldigd. Zo blijft Hij ook in onze gedachten.

We wensen de familie veel sterkte toe bij dit verlies.

Wim Lormans, voorzitter

Woordpuzzel 7 door Richard Wermelink

In de woordzoeker zitten dit keer 8 meisjesnamen die afgeleid zijn van Maria. Kunt u de namen vinden, stuur dan uw antwoord naar: Redactie Geestig/Fotopuzzel 7, Langestraat 78, 7491 AJ Delden of per mail naar redactiegeestig@heiligegeestparochie.nl. Niet vergeten om behalve de oplossing ook uw naam, adres en telefoonnummer te vermelden. Onder de goede inzenders verloten we een leuke attentie. Alle inzenders dingen aan het eind van het jaar mee naar de jaarprijs.

Uitslag

De fotopuzzel van Geestig 6 was blijkbaar best moeilijk, want het aantal goede inzendingen was heel laag. De volgende foto's waren geplaatst: 1) Christusbeeld in Rio de Janeiro, 2) de Lijkwade van Turijn, 3) Maaltijd te Emmaus (Rembrandt) en 4) Monty Python's Life of Brian. Uit de goede inzendingen hebben we de volgende winnaar getrokken: **Marc Vos uit Delden**. Van harte gefeliciteerd!

T	I	F	G	R	F	Q	Y	V	Z	Y
G	E	M	A	R	I	E	K	E	U	Y
I	K	A	M	E	L	F	U	U	J	B
S	I	N	I	M	I	R	C	U	W	T
W	A	I	E	A	A	A	T	P	C	W
D	A	R	K	R	M	R	I	L	M	J
Q	M	A	E	A	M	R	J	M	T	M
W	X	M	E	M	L	K	Y	A	G	B
L	D	V	P	Y	T	Z	E	I	X	J
R	G	V	E	L	L	E	I	R	A	M

Info RK Heilige Geest parochie

www.heiligegeestparochie.nl
IBAN: NL94RABO0109069625

Centraal secretariaat Pastorale team

- Mevr. B. Horck, Langestraat 78, 7491 AJ Delden
T: 074 3492212
E: contact@pastoraalteam.nl
Bereikbaar op maandag tot en met woensdag van 08.30 - 15.30 uur en donderdagmiddag van 14.00 - 15.30 uur.

Centraal secretariaat Heilige Geest parochie

Hengevelderstraat 24, 7471 CH Goor
T: 0547 260878
E: contact@heiligegeestparochie.nl
Dit nummer is niet voor pastorale zorg of ziekenzalving. Zie hieronder.

Bezoek pastor

Parochianen die behoefte hebben aan een bezoek van een van de pastores kunnen dit doorgeven aan het centraal secretariaat: 074 349 22 12

Pastorale nood

Mocht u buiten kantoortijden dringend pastorale hulp nodig hebben dan kunt u, als geen van de pastores op eigen nummer bereikbaar is, bellen met het mobiele nummer: 06 23 25 44 88. Dit nummer is niet voor het melden van uitvaarten.

Ziekenzalving

Gelieve contact op te nemen met eigen lokale secretariaat (zie pag 12 t/m 14)

Dopen en Huwelijk

Aanmelden bij secretariaat pastorale team T: 074- 349 22 12

 [Facebook.com/heiligegeestparochie](https://www.facebook.com/heiligegeestparochie)

 www.twitter.com/heiligegeestpar

Doooprooster december

9 dec. Beckum 13.00 u en 14.00 u
pastoor M. Oortman
16 dec. Bentelo 13.00 u en 14.00 u

Dooopvoorbereidingsavonden zijn donderdag 8 november in de Stefanshof, Grotestraat 207, 7622 GH Borne en donderdag 15 november in parochieel Centrum, Hengevelderstraat 24, 7471 CH Goor.

Emeriti

- Pastor Th.B.M. Escher
E: T.Escher@chello.nl
- Pater R. van der Vegt
E: Rinusvegt@hotmail.nl

 Heilige Geest
PAROCHIE

Pastorale team

- Mr. M.J.A. Oortman, pastoor (liturgie)
M: 06 - 204 537 13 (maandag niet bereikbaar)
E: mjaortman@heiligegeestparochie.nl
Vrije dag: maandag
- Z.P. Nowara, priester (liturgie)
M: 06 - 224 692 20
E: z.nowara@gmail.com
Vrije dag: maandag
- Mw. R. Doornbusch, pastoraalwerker (diaconie)
M: 06 - 144 06 955
E: pastordoornbusch@gmail.com
Vrije dag: vrijdag
- Drs. Mw. H.Th.Y.M. van den Bemt, pastoraal werker (catechese)
M: 06 - 136 092 93
E: htymvandenbemt@gmail.com
Vrije dagen: maandag en vrijdag
- Mw. C.E.J.M. Timmerman, pastoraal werker
M: 06 - 250 913 77
E: Carin.timmerman@gmail.com
Vrije dag: vrijdag
- Mw. A. Zoet, pastoraal werker
M: 06 - 271 24 695.
E: annettezoet@gmail.com
Vrije dag: vrijdag
- Drs. Hr. H. Ogink, pastoraal werker (catechese)
M: 06 - 214 835 12
E: hogink@heiligegeestparochie.nl
Vrije dag: vrijdag

The Lawyer who became Priest

Marc Oortmans lange weg naar het priesterschap

De Vrijhof

Op dinsdag 4 september meldde uw verslaggever zich bij de balie van De Vrijhof, het culturele hart van de Universiteit Twente. Om 20:00 uur die avond zou onze pastoor, Marc Oortman, een lezing geven in het Engels voor de R.-K. Studentenvereniging Dr. Alphons Ariëns, met als titel: The Lawyer who became Priest.

Samuel

In het stiltecentrum trof ik een twintigtal voornamelijk jonge mensen, die allen op de een of andere manier verbonden zijn met de universiteit. Father Oortman begon met een schriftlezing uit 1 Samuel 3, de roeping van Samuel. Net als Oortman zelf herkende Samuel de roepstem van de Heer niet. De Heer moest hem herhaaldelijk oproepen voordat Samuel gehoor gaf.

Vanzelfsprekend

Marc Oortman werd geboren op 11 januari 1967 in Haaksbergen. Zijn ouders waren hardwerkende, gewone katholieken, niet bijzonder vroom. Zijn jeugd was er een als zoveel katholieke jongens in die tijd: het vanzelfsprekende katholicisme heeft hij nog volop meegemaakt.

Trouw

Marc was een stapelaar: mavo, havo, vwo, niet bijzonder briljant, gewoon een goede leerling. Het enige wat hem wel van zijn leeftijdsgenoten onderscheidde was zijn trouw aan het geloof. Waar zijn maten de schouders ophaalden en hem verbaasd aankeken dat hij nog wel naar de kerk ging, bleef Marc de moederkerk trouw.

Geen idee

Na zijn vwo-examen had hij geen idee wat hij zou gaan studeren. Geschiedenis leek hem wel wat, maar daar was geen droog brood in te verdienen. Theologie dan? Dat durfde hij niet aan. En zo koos hij voor de veiligste weg: rechten, de studie voor hen die geen idee hebben wat ze willen worden.

Celibaat

Hij betrok een kamer in een pastorie bij Utrecht, een tip van de vader van een vriend van hem. Daar kwam hij als vanzelf in contact met de parochiepriester. Omdat hij ergens altijd wel een affiniteit met het priesterschap had gevoeld, vroeg hij zich af: "Zou ik dit

leven als celibataire man kunnen leiden?" Er is voor de priester namelijk geen confidante, geen soulmate, er is alleen God. Ligt mijn roeping niet meer in het huwelijk? Zijn twijfels bleven.

Advocaat

Marc studeerde af, werd advocaat in Urk en ging wonen in Emmeloord. Uiteindelijk kreeg hij toch heimwee naar zijn geboortestreek. Hij werd kantoorgenoot in Enschede en ging wonen in Haaksbergen. Alles in hem deed zijn confraters aan een priester denken, zodat zij zich hardop afvroegen waarom hij dat eigenlijk nooit was geworden.

Roeping

Marc maakte zich los van het kantoor en begon in Hengelo een eigen praktijk in een gloednieuw pand: Blankestijn en Oortman was geboren. Vette jaren braken aan. Marc kreeg het goed. Dat knagende gevoel was echter nooit ver weg. In januari 2003 kwam de roepstem van de Heer eindelijk bij hem binnen. Tijdens de mis in de Pancratius viel hij opeens op zijn knieën en begon te huilen tot verbazing van de andere leden van het koor.

Waarom nu?

Toen hij zijn ouders vertelde dat hij priester wilde worden, vroegen ze hem: "Waarom nu? Je hebt het toch goed?" Zijn besluit stond echter vast. Als 36-jarige begon hij aan zijn studie in de Bovendonk, het studiecentrum voor late roepingen. Zijn kantoorgenoot verleende hem daarbij alle steun.

Priester

7 november 2009: de dag waarop hij tot priester werd gewijd, de gelukkigste dag in het leven van Marc. Zijn aandelen in de firma had hij inmiddels verkocht. De rijke jongeling had alles achtergelaten. Van zijn beslissing heeft Marc nooit spijt gehad. Wat hem wel pijn doet is dat alle misstanden in de Kerk van vandaag en gisteren hem vaak persoonlijk aangerekend worden. Christus' Kerk is er echter een van mensen, daar zijn heiligen bij, maar ook abjecte zondaars. Christus zelf is en blijft het fundament waarop Zij rust. "Tot wie zouden wij anders gaan?," zo besloot Mr. Oortman, priester van het aartsbisdom, zijn betoog.

Jan Schage

Resultaten Enquête Geestig

Met Geestig nummer 4 van dit jaar is een enquête mee gegaan ten behoeve van een onderzoek onder parochianen van de Heilige Geestparochie naar het functioneren van Geestig. Fijn dat u met zo velen aan de enquête heeft meegedaan. Bedankt ook voor alle door u gegeven suggesties. Het onderzoek is uitgevoerd door Mike Bosman en Yannick van den Berg, studenten aan de Saxion Hogeschool in Enschede. Hieronder staat een terugkoppeling van de resultaten en aanbevelingen en een paar actiepunten die daaraan verbonden kunnen worden.

Respons

Het totaal aantal teruggekomen enquêtes is 313. Een respons van 6,5%. 34 personen hebben dit online gedaan, 279 personen hebben de papieren enquête ingevuld. Er was een evenredige verdeling over de verschillende geloofsgemeenschappen m.u.v. Goor waarvan de respons iets achterbleef. De resultaten zijn representatief.

Men leest het blad

87% leest het blad, slechts 13% geeft aan het blad niet te lezen en geven aan geen interesse te hebben in het blad of in de kerk. Een aantal haalt de informatie die zij nodig hebben uit de (lokale) kerkbladen.

Aanbeveling: Zoek uit tot op welke hoogte lokale bladen zijn op te nemen in Geestig.

Interessante en minder interessante onderdelen

De helft van de huidige onderwerpen in Geestig worden interessant en essentieel gevonden. Deze zijn inspirerend en informatief. De onderwerpen die meer bedoeld zijn om te amuseren, woordpuzzel en kinder- en jongerenpagina, worden door resp. 30 en 20 % van de respondenten aangemerkt als oninteressant en niet essentieel. Suggesties worden gedaan voor meer nieuws uit de wereldkerk en meer nieuws uit de geloofsgemeenschappen. Ook wil men meer informatie vanuit het bestuur en het pastoraal team.

Aanbeveling: Ga door met de interessante onderwerpen en maak gebruik van de gegeven suggesties. Neem de amuserende onderwerpen onder de loep bij toekomstige invulling van het blad.

Duur en onnodig

De niet-lezers geven aan het blad niet nodig te vinden en te zien als geldverspilling.

Aanbeveling: Maak doelstelling Geestig duidelijk.

Uitstraling en daadwerkelijke kosten

94% ervaart de vormgeving van het blad als uitnodigend om te lezen. 6% vindt de opmaak te duur.

Aanbeveling: Geef inzicht in de daadwerkelijke kosten.

Digitaal of papier

Eén van de gegeven suggesties was om uit kostenoverwegingen het blad via internet te verspreiden en alleen voor hen die dit willen op papier.

Aanbeveling: Overweeg om Geestig via het internet te verspreiden maar de grote respons van het aantal papieren enquêtes geeft aan dat een papierenversie onder de parochianen nog steeds gewild is.

Actiepunten voor het bestuur en de redactie:

Het onderzoek is uitgebreid door het bestuur en de redactie besproken. Hieronder vindt u de actiepunten. In de komende nummers van Geestig gaat u de resultaten hiervan zien.

- Kijken in hoeverre er daadwerkelijk sprake is van dezelfde informatie in lokale bladen en indien nodig keuzes maken.
- Amuserende onderwerpen onder de loep nemen en de suggesties meenemen bij toekomstige invulling van het blad.
- De doelstelling van Geestig duidelijker zichtbaar maken, ook door andere invulling van het blad. De doelstelling is parochianen informeren, maar ook inspiratie en catechetische verdieping bieden. Ook wil Geestig als parochieblad van de Heilige Geestparochie recht doen aan de verschillende geloofsgemeenschappen en daarnaast het gevoel van eenheid versterken. Voor veel parochianen is het blad het enige contact met de parochie.
- Kijken in hoeverre de oplage verkleind kan worden zonder de missionaire doelstelling geweld aan te doen.
- De redactie heeft de kosten van Geestig zichtbaar gemaakt: 1 exemplaar Geestig kost ca. € 0,80. Oplage is 4.750 stuks. Hiertegenover staan advertentie-inkomsten van ca € 400,- per editie en de vrijwillige bijdragen van parochianen voor het blad. De suggestie om de kosten te verkleinen door het blad in zwart/wit te drukken zou slechts een kostenreductie opleveren van € 245,- ex btw per editie.
- Onderzoeken wat mogelijk is bij internetverspreiding in het kader van de nieuwste privacywetgeving: bijv. inlogfunctie of uploaden van een uitgekleden versie. Een vraag daarbij is, hoe zich dit verhoudt tot het behouden of liever nog het versterken van het contact met de parochiaan. De uitwerking van dit punt heeft de volle aandacht van het bestuur, omdat er meer consequenties aan zitten dan alleen voor Geestig. We houden u hiervan op de hoogte.

Laurens Bloom en José Sluiter

Ingezonden berichten

Vluchtelingen (statushouders) helpen

Heeft u compassie met de mensen die gevlucht zijn en die nu bij ons mogen komen wonen? Dan bent u misschien bereid om de helpende hand uit te steken. Wij zoeken naar mensen die de nieuwkomers wegwijs willen maken in hun nieuwe woonomgeving. Ze moeten het huis inrichten, thuis raken in de buurt, de kerk, de winkels, de dokter en de tandarts vinden, de school opzoeken, de trein en de bus gebruiken en zich thuis gaan voelen in onze buurt.

Vluchtelingenwerk noemt deze vrijwilligers gezinscoaches. Voor de formele hulpverlening zijn er maatschappelijk begeleiders beschikbaar. Toen u hier kwam wonen, had u familie, vrienden en nieuwe collega's die u geholpen hebben en natuurlijk een Hollandse tong. Dat hebben de nieuwe inwoners niet, zij hebben nog geen vangnet.

Wilt u wat meer inlichtingen over dit vrijwilligerswerk, belt u dan met Wim Petersen, 06 53 46 46 66. Wilt u zich aanmelden, stuurt u dan een e-mail naar de leidinggevende, Susanne, skleberg@vluchtelingenwerk.nl

Opgave voor de Eerste Heilige Communie 2019

In januari 2019 gaat de voorbereiding op de Eerste Heilige Communie van start voor kinderen die in groep 4 van de basisschool zitten. In mei en juni 2019 kunnen zij hun Eerste Heilige Communie doen. Wij werken met het project "Blijf dit doen". Alle kinderen krijgen een werkboek, waarin de thema's, verhalen en opdrachten staan, zodat u ook thuis met uw kind aan de slag kunt. De voorbereiding wordt begeleid door de Werkgroep Eerste Communie en een pastor. Deelname aan de voorbereiding op de Eerste Heilige Communie kost € 35,-. Als dit financieel voor u niet haalbaar is, kunt u dit aangeven bij de opgave van uw kind. Wij vinden, dat financiële omstandigheden geen beletsel mogen zijn. U kunt uw kind aanmelden door te

mailen naar het secretariaat van het pastoraal team, mevrouw Berna Horck, secretariaat@pastoraalteam.nl met vermelding van de naam van uw kind, de school waarop uw kind zit en uw woonplaats. U ontvangt dan een mail met het opgaveformulier, dat u ingevuld terug kunt sturen. Als u uw kind wilt laten meedoen, verzoeken wij u hem of haar voor 15 november 2018 op te geven. U krijgt daarna per mail een uitnodiging voor de eerste informatieavond in januari.

Het pastorale team.

Afscheid pastor Zygfryd Nowara

Na zeven jaar gewerkt te hebben in de HH. Jacobus en Johannesparochie en de laatste vijf jaar ook in De Goede Herder en de Heilige Geestparochie, heeft parochievicaris Zygfryd Nowara, per 1 november a.s. een benoeming aanvaard van Z.E. kardinaal Eijk, aartsbisschop van Utrecht, in de Heilige Drie-Eenheidparochie te IJsselstein, Nieuwegein en omstreken.

Op zondag 14 oktober zal pastor Nowara afscheid nemen in de eucharistieviering van 09.30 uur in de St. Stephanuskerk te Borne. Na de viering zal er gelegenheid zijn om tijdens een informeel

samenzijn pastor Nowara te bedanken en afscheid te nemen in de Stefanshof. Ook heeft u de gelegenheid om pastor Nowara persoonlijk de hand te schudden na de eucharistieviering op zaterdag 13 oktober om 18.30 uur in de HH. Petrus en Pauluskerk te Goor of na het Oktoberlof op zondag 14 oktober om 18.00 uur in de Lambertusbasiliek te Hengelo.

Wij nodigen u van harte uit om bij één van de vieringen van afscheid aanwezig te zijn. **Besturen en Pastoraal team**

WWW.MISSIO.NL Wereldmissie-maand oktober 2018: ETHIOPIË

"God is ons een toevlucht en een sterkte" Psalm 46 is een bron van kracht. De steppe zal bloeien, de steppe zal lachen en juichen..... Ethiopië, het land van steppen en de koele hoogvlakte met Addis Abeba staat centraal in de campagne. De Heilige-Geestparochie helpt de Ethiopiërs om te bloeien, te lachen en te juichen in de vieringen en met de collectes op zondag 21 oktober.

Arm land met rijke cultuur

Ethiopië is afhankelijk van de landbouw. Als enige land in Afrika is Ethiopië nooit gekoloniseerd geweest. Ethiopische priesterstudenten kregen een eigen seminarie in Vaticaanstad. De Kerk is ondanks haar kleine

omvang van 0,7 procent van de bevolking zeer actief. Zij zet zich in voor scholing, zorg voor de armen en hulp aan de vluchtelingen.

Steun voor koffieboeren

Ethiopië is de grootste koffieproducent van Afrika. In de regio Kaffa zijn de Menjas afhankelijk van de koffieverbouw. Deze bevolkingsgroep is erg klein, is arm en wordt gediscrimineerd. Vanuit hun gemeenschap

in Wush Wush hebben de "Kleine Zusters van Jezus" zich over hen ontfermd. De Wereldwinkel verkoopt Ethiopische koffie.

Opvang van vluchtelingen

Ethiopië neemt ongeveer 900.000 vluchtelingen op uit Zuid-Soedan, Somalië en Eritrea. In Gambella is de eigen bevolking in de minderheid. Hier wonen vooral Soedanezen, gevlucht voor de oorlog, ook onbegeleide kinderen. De zusters gaan naar de vluchtelingenkampen en delen het armoedige leven.

Steun de wereldwijde collecte op missiezondag of stort uw bijdrage op NL46 RABO 3133 638 38 ten name van Actie Wereldnood te Delden onder vermelding van Missio Ethiopië 2018

Wim Petersen

Ontmoetingsbijeenkomst volwassenencatechese.

24 september jl. was er een bijeenkomst in de parochiezaal van de Lambertusbasiliek te Hengelo. Dit ter introductie van de nieuw opgerichte werkgroep "Op de 3-sprong" en het presenteren van de gezamenlijke agenda. Het doel van deze werkgroep is; Het bericht geven van activiteiten op het gebied van catechese voor volwassenen. In de drie parochies, Heilige Geestparochie, HH. Jacobus en Johannes parochie en de Goede Herderparochie worden tal van activiteiten georganiseerd die voor iedereen toegankelijk zijn. Om de mensen uit deze drie parochies nader tot elkaar te brengen is er besloten om één agenda, "Op de 3-sprong", te maken waarin deze activiteiten vermeld staan. Deze agenda zal in alle parochiebladen te zien zijn.

Op deze manier kan men in één opslag zien wat, waar en wanneer er een catechese-activiteit plaatsvindt in de regio. Dit kan zijn een lezing, filmavond, workshop enz.

Het presenteren van deze agenda werd door middel van het thema "Lekker Bijbels" op een leuke manier geïntroduceerd. Een aantal pastores hebben voor deze gelegenheid in de keuken gestaan om gerechten uit de bijbel te bereiden. Door middel van een kleine quiz werd er gevraagd welk gerecht er bij welke Bijbeltekst hoorde. Tevens was er een gezellig samenzijn met mensen uit de drie parochies.

Organiseert u een catechese activiteit die voor iedereen toegankelijk is en wilt u die in de agenda vermeld zien, mail dan uw activiteit, datum, locatie en contactpersoon naar; catechesetwentezuid@gmail.com

Op de 3-sprong, samen leren en elkaar inspireren,

Agenda voor volwassenen catechese voor De Goede Herderparochie, De Heilige Geestparochie en De H.H. Jacobus en Johannesparochie.

13 OKTOBER 2018: JUBILEUMVIERING KOOR CANTU

Op zaterdag 13 oktober viert koor Cantu haar vijftigjarig jubileum tijdens een woord- en communieviering in Hengevelde, waarin pastor Ogink zal voorgaan. Tijdens deze feestelijke viering wordt met de mooiste liederen en toepasselijke teksten stilgestaan bij de afgelopen vijftig jaren van Jongerenkoor El Qahal uit Hengevelde en Jongerenkoor Delden, die sinds 2010 zijn samengegaan als koor Cantu.

U wordt van harte uitgenodigd om bij deze viering aanwezig te zijn op zaterdag 13 oktober om 18.30 uur in de H.H. Petrus en Pauluskerk te Hengevelde. Na afloop kunt u samen met het koor genieten van een heerlijke kop koffie of thee, achterin de kerk.

Met vriendelijke groeten,
Koor Cantu.

Datum/ data	Titel cursus of bijeenkomst	Korte omschrijving	Waar en hoe laat	Contact/ opgave
1 oktober, 29 okt, 27 nov, 7 jan 2019, 4 feb	Schepping en Chagall	Aan de hand van schilderijen van Chagall en het scheppingsverhaal verkennen hoe je dit verhaal kan lezen en verstaan	Pastorie O. L. Vrouwe O. L. Vrouwestraat 6 Hengelo, 19.30-22.00u	contact@pastoraleteam.nl tel. 074 349 22 12
2 okt, 30 okt, 28 nov, 8 jan 2019, 4 feb	Schepping en Chagall	Aan de hand van schilderijen van Chagall en het scheppingsverhaal verkennen hoe je dit verhaal kan lezen en verstaan	Parochiehuys Delden Langestraat 29 Delden 13.30-16.00u	contact@pastoraleteam.nl tel. 074 349 22 12
3 oktober	Het leven van Theresia van Lisieux	Inleiding van Pater Westendorp, Carmeliet, als voorbereiding op de Theresia-viering op 7 okt.	Stefans-hof Borne 19.30-21.00u	Opgave niet nodig
4 nov., 25 nov, 16 dec, 20 jan 2019, 10 feb, zat. 2 mrt, 24 mrt, 14 apr.	7+1	Oecumenische bijeenkomsten met een gezamenlijke maaltijd, een korte uitdagende inleiding en gesprekken in kleine groepjes gebaseerd op het boek 25 eeuwen theologie	Waterstaatskerk Hengelo 17.00-20.00u + zaterdag 2 mrt	R. Visser tel. 074 243 10 86
Ook een activiteit op het gebied van volwassenen catechese of bezinning en ontmoeting in onze agenda? Stuur uw informatie zoals hierboven te zien is aan catechesetwentezuid@gmail.com .				

LANDELIJKE ARIËNS-HERDENKING 2018

De jaarlijkse Ariënsgeachtenisviering zal ook dit jaar weer plaatsvinden op de derde zondag van november, te weten 18 november aanstaande. Zoals gebruikelijk wordt deze eucharistieviering gehouden in de **St. Jacobuskerk** aan de Oude Markt te **Enschede**. Aanvang **11.00 uur**. Hoofdcelebrant zal zijn Mgr. Th.C.M. Hoogenboom, hulpbisschop van het aartsbisdom Utrecht. Het **thema** van de viering zal zijn de missionaire zending van de kerk. Onlangs heeft paus Franciscus de 33e zondag door het jaar uitroepen tot Werelddag van de Armen, als een voortzetting van en een herin-

nering aan het Jaar van de Barmhartigheid. De Ariënsgeachtenisviering zal aandacht besteden aan deze werelddag. Medewerking verleent onder andere de Koninklijke Enschedese Leo Harmonie, in 1893 door Ariëns zelf opgericht, die dus dit jaar 125 jaar bestaat. Na de H. Mis is iedereen welkom in het parochiecentrum achter de kerk voor een informeel samenzijn. Er zullen ook weer boeken en kaarsen te koop zijn.

Hoogachtend, **Het Ariëns-comité**

Vieringen oktober en november

Vieringen door de week:

H. Blasius Beckum

dinsdagmorgen 9.00 uur

O.L. Vrouwe kerk Bentelo

vrijdagmorgen 9.00 uur

H. Blasius Delden

woensdag 18.30 uur

donderdag 19.00 u. Oecumenisch avond-gebed afwisselend in O. en N. Blasius

HH. Petrus en Paulus Goor

woensdagmorgen 9.00 uur

HH. Petrus en Paulus Hengevelde

donderdagmorgen 9.00 uur

H. Isidorus St. Isidorushoeve

dinsdagmorgen 9.00 uur

HH. Jacobus en Johannes

Borne / Hertme

www.hhjj.nl

H. Stephanus Hertme

om de week donderdag 18.30 uur

St. Stephanus Borne

vrijdagmorgen 9.00 uur

Kijk voor weekendvieringen:

www.hhjj.nl > vieringen

Parochie de Goede Herder

www.degoedeherderhengelo.nl

Moeder Teresa kerk

dinsdagmorgen 9.30 uur

Onze Lieve Vrouwe kerk

woensdagmorgen 9.00 uur

Thabor

donderdagmorgen 9.30 uur

Lambertus basiliek

dinsdagavond 18.30 uur

woensdagmorgen 9.00 uur

donderdagavond 18.30 uur

vrijdagmorgen 9.00 uur

zaterdagmiddag 12.00 uur

Kijk voor weekendvieringen:

degoedeherderhengelo.nl/in-het-weekend/

Datum

H. Blasius Beckum

O.L. Vrouw van Altijd Durende Bijstand Bentelo

Zaterdag 13 en zondag 14 oktober

Zat. 18.30 Eucharistieviering
mmv. Spirit
Pastor Th. Escher

Zon. 9.30 WoCo-viering
Oogstdankviering
Dames- en Herenkerk -
Kinderkerk - BeLieve
Werkgroep

Zaterdag 20 en zondag 21 oktober

Geen viering

Zat. 18.30 Woco-viering
CD muziek
Pastor R. Doornbusch

Zaterdag 27 en zondag 28 oktober

Zon. 9.30 Wocoviering
mmv. Dames en herenkerk
Pastor H. van de Bemt

Zat. 18.30 WoCo-viering
mmv. Dames- en herenkerk
Werkgroep

Donderdag 1 nov. Allerheiligen en vrijdag 2 nov. Allerzielen

Do. In Delden
Vrij. 19.00 Allerzielenviering
mmv. Spirit
Werkgroep Avondwake

Do. In Delden
Vrij. 19.00 Allerzielenviering
mmv. BeLieve
Werkgroep

Zaterdag 3 en zondag 4 november

Zo 10.30 Hubertusviering
mmv. Dames- en herenkerk
Pastor Anne Kramer

Zon 9.30 WoCo-viering
mmv. Dames- en herenkerk
Werkgroep

Zaterdag 10 en zondag 11 november

Zat 18.30 Eucharistieviering
mmv. Dames- en herenkerk
Pastor Th. Esscher

Zon 9.30 WoCo-viering
CD muziek
Werkgroep

Zaterdag 17 en zondag 18 november

geen viering

Zat. 18.30 Eucharistieviering
Ceciliafeest
mmv. Dames- en herenkerk
Pastor Doornbusch

Zaterdag 24 en zondag 25 november

Zon 9.30 WoCo-viering
mmv. Dames- en herenkerk
Pastor H. van de Bemt

Zat. 18.30 WoCo-gezinsviering
mmv. Believe
Pastor H. van de Bemt

Heilige Geest
PAROCHIE

H. Blasius Delden	H.H. Petrus en Paulus Goor	H.H. Petrus en Paulus Hengevelde	H. Isidorus, St. Isidorushoeve
Zat. 18.30 Mariaviering mmv. Dameskoor Werkgroep Zon. 09.30 Eucharistieviering mmv. Herenkoor Pastor Th. Escher	Zat. 18.30 Eucharistieviering mmv. Dames- en herenkoor Pastor Z. Nowara	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Cantu 50 jarig jubileum pastor H. Ogink	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Kinderkoor Pastor C. Timmerman
Zon. 9.00 Kleuterkerk Zon 9.30 Eucharistieviering mmv. Dames- en herenkoor Pastoor M. Oortman	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. In Between Werkgroep	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep	Zat. 18.30 WoCo-viering Oogstdankviering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep
Zon. 9.30 Eucharistieviering mmv. Dames- en herenkoor Pater R. van de Vegt	Zat. 18.30 Wocoviering Voorstellen Vormelingen mmv. In Between Pastor H. van de Bemt	Zon.9.30 WoCo-viering mmv. Herenkoor Pastor C. Timmerman	Zat. 18.30 Eucharistieviering Mariaviering mmv. Dames- en herenkoor Pastoor M. Oortman
Do. 19.00 Allerheiligenviering mmv. Dames- en herenkoor Pater R. van de Vegt Vrij. 19.00 Allerzielenviering mmv. Dames- en herenkoor Pater R. van de Vegt	Do. In Delden Vrij. 19.00 Allerzielenviering mmv. In Between Werkgroep	Do. In Delden Vrij. 19.00 Allerzielenviering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep	Do. In Delden Vrij. 19.00 Allerzielenviering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep
Zon 9.30 Eucharistieviering Voorstellen vormelingen mmv. Kinderkoor Pastor H. van de Bemt en Pastoor M. Oortman	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Gemengd koor/Volkszang Werkgroep	Zat. 18.30 Wocoviering Voorstellen Vormelingen mmv. Cantu Pastor H. van de Bemt	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep
Zon 9.30 Eucharistieviering mmv. Dames- en herenkoor Pastoor M. Oortman	Zat. 18.30 WoCo-viering Jubileum 65 jaar Zij-Actief mmv. Gemengd koor Pastor R. Doornbusch	Zon 9.30 Eucharistieviering mmv. Dames- en herenkoor Pastor Th. Esscher	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Dames- en herenkoor Werkgroep
Zat. 18.30 Eucharistieviering Cecilliafeest mmv. Dames en herenkoor Pater R. van de Vegt Zon. 9.00 Kleuterkerk Zon. 9.30 Vormselviering mmv. Cantu Rector P. Kuipers en pastor H. van de Bemt	Zat. 18.30 WoCo-viering Cecilliafeest mmv. Dames- en Herenkoor Pastor H. Ogink	Zat. 18.30 WoCo-viering Cecilliafeest mmv. Dames en herenkoor pastor C. Timmerman	Zat. 18.30 WoCo-viering mmv. Spirit Werkgroep
Zon. 9.30 Eucharistieviering Afsluitende viering 900 jaar H. Blasius mmv. Dames- en herenkoor + Amicitia Pastoor M. Oortman	Zat. 18.30 Eucharistieviering mmv. Schola Cantorum Pastor Th. Escher	Zon. 9.30 WoCo-viering mmv. Dames- en herenkoor Pastor R. Doornbusch	Zon. 9.30 Eucharistie-viering Cecilliafeest mmv. Dames en herenkoor Pastor H. Ogink

Geloof in beeld

Parochieviering op de Boerderij van de familie Lansink

14 juli

Tijd voor film!

voor de kinderen

Bijna herfstvakantie, tijd voor ontspanning. Tijd voor een film. Misschien ga je met je ouders of een vriend(in) wel naar de bioscoop. Er zijn genoeg films te zien. Maar wist je dat er ook kerkelijke films bestaan? Het zijn Bijbelverhalen die zo mooi zijn dat ze er een film over gemaakt hebben. Hieronder zie je een paar van die films, je kunt ze kopen maar ik denk dat je ze ook wel kunt lenen bij de bibliotheek. En als je iemand van de kindernevendienst/communiegroep vraagt dan hebben zij misschien ook nog wel een film voor je te lenen.

Mozes.

Mozes werd geboren als zoon van Hebreeuwse slaven. Zijn moeder was bang dat hij gedood zou worden door de soldaten van de Egyptische farao, daarom legde ze haar baby in een mandje en gaf hem mee aan de rivier.... wat er daarna gebeurt zie je in de film **"De Prins van Egypte"**.

Jozef

Jakob had een groot gezin met twaalf zonen en een dochter. Jozef was zijn lievelingszoon. Toen Jozef zeventien was, gaf Jakob hem een prachtige mantel in allerlei kleuren. Zijn broers waren jaloers. Op een dag probeerden de broers van Jozef af te komen en verkochten ze Jozef aan een paar kooplui. Die namen hem mee naar Egypte. De broers gingen terug naar hun vader en deden net alsof Jozef dood was. Maar God had een plan met Jozef. En wat dat plan is, dat zie je in de film **"Jozef en zijn kleurrijke jas"**.

De ark van Noach, dit verhaal hoef ik jullie vast niet te vertellen, ook van dit Bijbelverhaal zijn films gemaakt. Tekkenfilms maar ook een komische film die heet **"Evan Almighty"**.

Dan is er nog een komische film en die heet **"Bruce Almighty"**, deze film gaat over een verslaggever die altijd maar rotklusjes krijgt en op een dag wordt hij zo boos op God, dat God besluit dat Bruce voor één week Zijn taken

mag doen. Eerst vindt hij het alleen maar leuk, maar als hij erachter komt wat hij allemaal veroorzaakt, gaat Bruce beter nadenken en waardeert hij zijn 'gewone' leven meer.

Dan zijn er ook nog veel films over Kerstmis en Pasen gemaakt; hieronder staan een paar films die je met Kerst kunt kijken. De films over Pasen moet je later maar eens zelf opzoeken.

Drie leuke kerstfilms zijn; **"Chi Rho, het kerstverhaal"**. In deze tekenfilm wil een gemene man het kindje Jezus ontvoeren. Cora en Habib willen dat voorkomen en gaan daarom met een tijdmachine terug in de tijd.

"The Nativity story" is een film waarin het kerstverhaal heel mooi weergegeven wordt.

En in de film **"Waarom heet het Kerstmis?"** wordt alles over kerst uitgelegd, de kerstboom, de kerstman (heilige), drie koningen.... en wat dit alles te maken heeft met de geboorte van Jezus.

Ook op Youtube kun je een heleboel filmpjes bekijken. Wil je liever zelf films kopen kijk dan eens op de site van **'Samuel Advies'** hier hebben ze veel leerzame jeugdboeken en films die te maken hebben met ons geloof.

Nathalie Mensink

Tijdgeest

voor de jongeren

Zondag van de eerste communie

Hoe was het ook weer?

Bijna twee maanden geleden deed zij haar Eerste Communie. Berla uit Syrië. Zij woont met haar moeder en haar zusje Amy alweer jaren in de Heilige-Geestparochie. Zij wilde wel vertellen over het communiefeest.

Verhalen over Jesus

Waar zij het eerst aan dacht, was aan het liedje van de vijf broden en de twee vissen. Zij zong het. Haar moeder en Amy waren stil. "Een, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, van vijf broden en twee vissen kun je onmogelijk leven." En toen vertelde Berla over Jesus die met heel veel mensen in de wei was. Haar moeder hielp haar. "Nee, in de woestijn." Dat was even lachen. Jesus deelde het brood en allemaal hadden ze te eten. Niemand had honger. Jesus heeft nog veel meer gedaan voor de mensen, die ziek waren en arm. "Ik denk nog wel eens aan die verhalen over Jesus."

Iedereen hoort erbij

Berla vertelde verder. "De eerste communie is alweer een tijdje geleden en na mijn verjaardag begint de school weer. Mama en Amy en ik zijn net terug van vakantie. Wij zijn bij onze oom geweest in het buitenland. Daar in de kerk kreeg je met de hostie ook wijn. Omdat mijn zusje nog niet de Eerste Communie gedaan heeft, ging ik vlug een koekje voor haar halen. Dan kreeg zij ook iets. En toen ik terugkwam met een koekje, was de communie voorbij. Ik heb niet gehuild, maar wel gemopperd. Ik vond dat heel jammer dat ik daar niet te communie ben geweest." Haar moeder vond het lief dat zij gezorgd had dat haar zusje er ook bij hoorde.

Denken aan papa

Berla wist ook nog van de Eerste Communie in de kerk dat zij toen aan haar vader gedacht heeft. "Daar is hij nog niet ziek." Zij wees naar een foto van hem in de kamer. "Hij heeft niet meer kunnen zien dat ik de Eerste Communie gedaan heb en dat Amy kan lopen en papa kan zeggen."

Met een hartelijke groet van Berla en haar moeder, en een high five van Amy namen we afscheid van elkaar.

Gerard Geurts